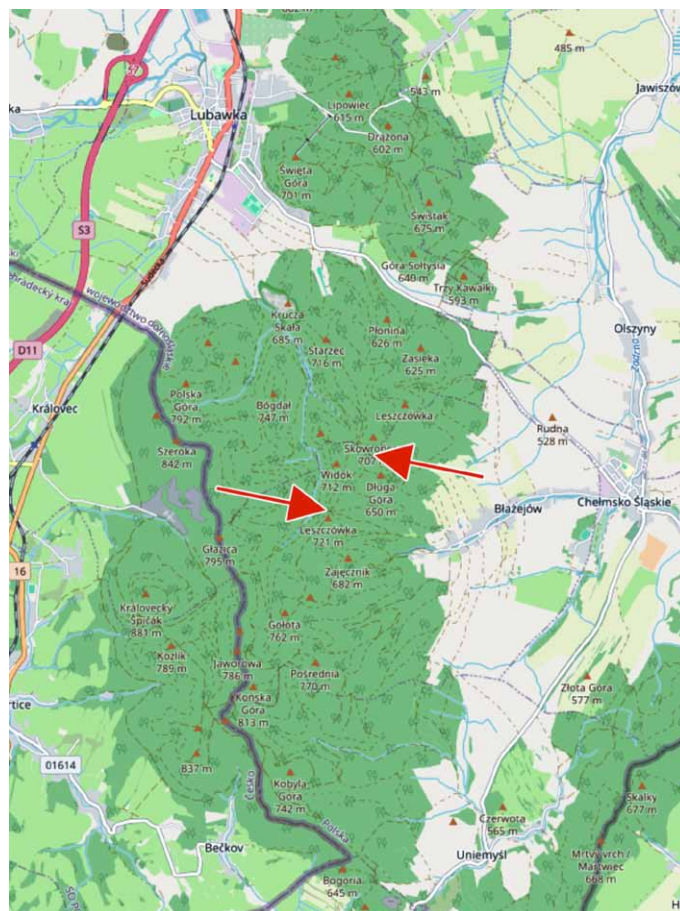

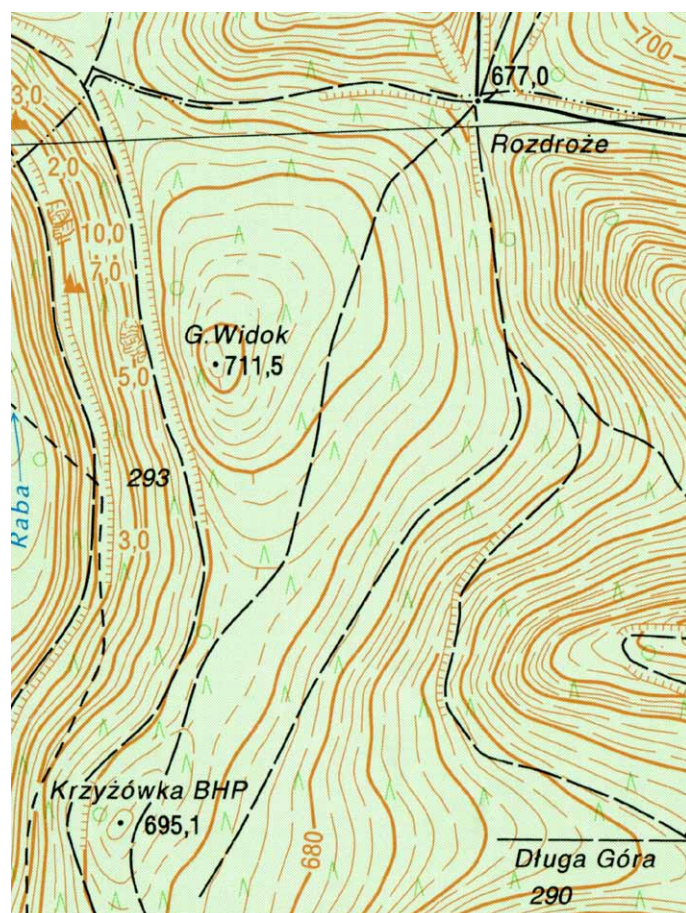
Rozdroże Trzech Buków w Górach Kruczych

Rozdroże Trzech Buków to jedno z leśnych skrzyżowań w Górach Kruczych leżące dokładnie na granicy Lubawki i Błaziejowa. Autorzy „Słownika geografii turystycznej Sudetów” informują, że napotkali też nazwy Trzy Buki oraz Przełęcz Trzy Buki¹. Jednak przed wojną miejsce to określano mianem *Recks-buche*, *Recks-Buche* bądź też *Reck's Buche*. Nazwa ta z pewnością miała nieco inne znaczenie, gdyż chciałoby się ją przetłumaczyć jako Buk Recka. Jednak kim był ów Reck? W opracowaniach dotyczących historii Lubawki nie wzmiankuje się o jakiejś zasłużonej dla tych okolic osobie, która nosiłaby takie nazwisko.

Odpowiedź na to pytanie znalazłem w roczniku Śląskiego Towarzystwa Leśników za rok 1889, gdzie opisano trasę okolicznościowego przejazdu członków tej organizacji. Wówczas to razem z Nadleśniczym Królestwa Pruskiego i jednocześnie prezesem Śląskie-

Strzałki wskazujące położenie opisywanych w tekście skrzyżowań leśnych: Krzyżówka BHP (po lewej) i Rozdroże Trzech Buków (po prawej). Podkład: openstreetmap.org

Fragment mapy topograficznej M-33-45-C-c-3 z 1998 roku. Rozdroże Trzech Buków omyłkowo opisano tu nazwą Rozdroże. Podobnie nazwę Krzyżówka BHP błędnie umieszczono przy szczycie góry

go Towarzystwa Leśników, baronem Reckiem, wybrano się na objazd lasów koło Lubawki. Po wizycie w Krzeszowie przejechano przez Lipienicę i Ulanowice, a następnie „podróż kontynuowano dość stromą ścieżką pod górę do Buku Recka, który dla uczczenia tego dnia również ozdobił swój pień świeżą jodłową zielenią. Buk nosi imię prezesa stowarzyszenia, którego pamięć uczczono w ten sposób jeszcze w czasach, gdy był on wyższym nadleśniczym w Legnicy, w tymże okręgu, podlegającym jego administracji”².

Wilhelm Patschovsky w wydanym w 1885 roku przewodniku po Górach Kruczych przybycie turysty do tego miejsca opisywał następująco: „Droga ta w krótkim czasie doprowadzi Cię do pustego, okrągłego placu. Pośrodku tegoż stoi jeden duży buk, koło którego ustawione są ławki i stoły; tablica na tym drzewie opisuje je jako *Reck's Buche*”³.

Tak więc przywołane książki stwierdzają, że na tym skrzyżowaniu leśnych dróg rósł niegdyś okazały buk, zwany na cześć pruskiego urzędnika leśnego Bukiem Recka. Na podstawie innych źródeł można ustalić, że był nim baron Ludwig Karl Wilhelm Hermann von der Reck.

Interesującym zagadnieniem jest próba ustalenia, jak to się stało, że miejsce zwane przed wojną Bukiem Recka dziś nazywa się Rozdrożem Trzech Buków. W nazwie pozostał buk, jednak skąd się wzięło rozdroże oraz potrojenie liczby drzew?

Najpierw zidentyfikujmy rozdroże. Nazwa ta została oficjalnie wprowadzona rozporządzeniem z 1949 roku, jednak nie odnosiła się ona do miejsca zwanego niegdyś *Recks Buche*, lecz do sąsiedniego skrzyżowania dróg leśnych, odległego o kilkaset metrów i noszącego nazwę *Genofeva Platz*⁴. Autorzy „Słownika geografii turystycznej Sudetów” słusznie zauważają, że lokalizacja tego miejsca została na polskich mapach wskazana błędnie⁵. W wyniku powstałego zamieszania leśne skrzyżowanie, zwane przed wojną *Recks Buche*, na mapach zaczęto opisywać jako rozdroże. Jednak według oficjalnych dokumentów nazwa ta odnosi się do sąsiedniego skrzyżowania, zwanego niegdyś *Genofeva Platz*. Tamto z kolei zaczęto określać wywodzącą się z kręgu służby leśnej nazwą Krzyżówka BHP. Jakby tego było mało, niektóre mapy jako Krzyżówkę BHP opisują nie polanę na zbiegu dróg znajdującą się na wysokości 689 m n.p.m., lecz szczyt pobliskiego, dotychczas bezimiennego wzniesienia mierzącego 695,1 m n.p.m.⁶.

Pozostaje jeszcze wyjaśnić, skąd w nazwie Rozdroże Trzech Buków pojawił się liczebnik „trzy”. W uwagach do mojego przekładu przewodnika Patschovskiego wskazywałem, że mogło dojść tu do przekształcenia nazwy wskutek skojarzenia nazwiska Reck z podobnie brzmiącym niemieckim liczebnikiem *drei* („trzy”)⁷. Warto zwrócić jednak uwagę również na słowa *dritte* („trzeci”) oraz *dreieckig* („trójkątny”). Czy właśnie to podobieństwo brzmieniowe przyczyniło się do zastąpienia jednego buka trzema?

Dziś nie ujrzymy tu już okazałego Buka Recka. Jednak największy z buków rosnących przy polanie ma obwód pnia 270 cm, a więc z pewnością pamięta jeszcze potężnego towarzysza, który niegdyś znajdował się tuż obok.

Leśne skrzyżowania *Recks-Buche* oraz *Genofeva-Platz* na przedwojennej mapie topograficznej

**Rozdroże Trzech Buków.
Współczesne zdjęcia: Marian Gabrowski, luty 2025 roku**

Zdecydowanie warto wybrać się w te okolice i samemu sprawdzić, dlaczego spacer po Górach Kruczych były niegdyś tak popularne i zachwalane. To wciąż miejsce, w którym można spędzić przyjemny czas, ciesząc się pięknem tutejszej przyrody.

Marian Gabrowski

Przypisy

1 M. Staffa (red.), *Słownik geografii turystycznej Sudetów, tom 9*, Wrocław 1996, s. 173.

2 Reck (red.), *Jahrbuch des Schlesischen Forst-Vereins für 1889*, Breslau 1890, s. 148-149.

3 W. Patschovsky, *Góry Krucze oraz ich najbliższe okolice*, przekład M. Gabrowski, Polkowice 2025, s. 47.

4 *Rozporządzenie Ministra Administracji Publicznej z dnia 28 maja 1949 roku o przywróceniu i ustaleniu nazw miejscowości*, [w:] *Monitor Polski* 1949, nr 44 poz. 592, s. 6.

5 M. Staffa (red.), dz. cyt. s. 173.

6 *Mapa topograficzna 1:10.000, arkusz M-33-45-C-c-3 Lubawka-Ulanowice*, Warszawa 1998.

7 W. Patschovsky, dz. cyt., s. 11.

Okazały buk rosnący przy Rozdrożu Trzech Buków